

Nástupci apoštolů Petra a Pavla v Římě

Sv. Ireneus z Lyonu

V díle, jako je toto, by bylo příliš komplikované vyjmenovat posloupnosti všech církví. Vezměme si tedy pouze jednu z nich, církev převelikou a starobylou a všem známou, kterou v Římě založili nejslavnější z apoštolů: Petr a Pavel. Vidíme-li, jak Tradice pocházející od apoštolů a všem lidem hlásaná víra jsou předávány prostřednictvím posloupnosti biskupů až k nám, musíme odmítnout ty, kteří z nějakého důvodu, buď z ješitnosti, kvůli marné slávě nebo pro zaslepenost a naukové omyly, neoprávněně tvoří odloučená společenství. Neboť s touto římskou církví, pro její obzvláště vynikající původ, musí nezbytně souhlasit celá církev, to znamená věřící na celém světě. Tato církev totiž k užitku všech národů zachovala Tradici pocházející od apoštolů.

Poté, co blažení apoštolové založili a vybudovali církev, předali biskupský úřad Linovi. Je to onen Linus, kterého Pavel zmiňuje v listu Timoteovi. Po něm následoval Anaklét. Po něm, jako třetímu po apoštolech, připadl biskupský úřad Klémentovi. On sám viděl apoštoly a byl s nimi v kontaktu. Jejich kázání mu ještě znělo v uších a jejich Tradice byla ještě před jeho očima. To se ovšem netýká jen jeho, neboť tehdy žilo ještě hodně lidí z těch, kteří byli vyučeni od samých apoštolů. Za tohoto Klémenta začala velká roztržka s bratry v Korintu. Římská církev proto adresovala Korintánům velmi důležitý dopis, aby je usmířila v pokoji, obnovila jejich víru a zvěstovala jim Tradici, kterou před nedávnem přijala od apoštolů:

Je jediný všemohoucí Bůh, Stvořitel nebe a země, který stvořil člověka, dal přijít potopě, povolal Abraháma, vyvedl svůj lid z Egypta, rozmlouval s Mojžíšem, daroval Zákon, posílal proroky a připravil věčný oheň pro ďábla a jeho anděly.

Aby byl tento Bůh hlásán církvemi jako Otec našeho Pána Ježíše Krista, mohou všichni, kteří to chtějí, přijmout skrze tento dopis nauku založenou na apoštolské Tradici církve. Onen dopis je totiž starobylejší než současní hlasatelé omylů, kteří si bludně představují jakéhosi jiného Boha namísto Stvořitele a Původce všeho toho, co existuje.

Od tohoto Klémenta převzal úřad Evaristus a od něj Alexandr. Poté, šestý po apoštolech, byl ustanoven Xystus, po něm Telesforus, který vydal slavné svědectví, poté Hyginus, pak Pius, po něm Anicet. Po Anicetovi následuje Soter. Současný biskup Eleutherus je dvanáctý po apoštolech. Hle, prostřednictvím jaké řady a jaké posloupnosti se v církvi nachází Tradice pocházející od apoštolů a jak se apoštolské kázání pravdy dostává až k nám! A to je velmi dokonalý důkaz toho, že je jen jediná a identická oživující víra, která je v církvi v pravdě uchovávaná a předávaná od samých apoštolů až do současnosti.

Adversus haereses III, 3, 2-3



Tradice vepsaná do srdcí

sv. Ireneus z Lyonu

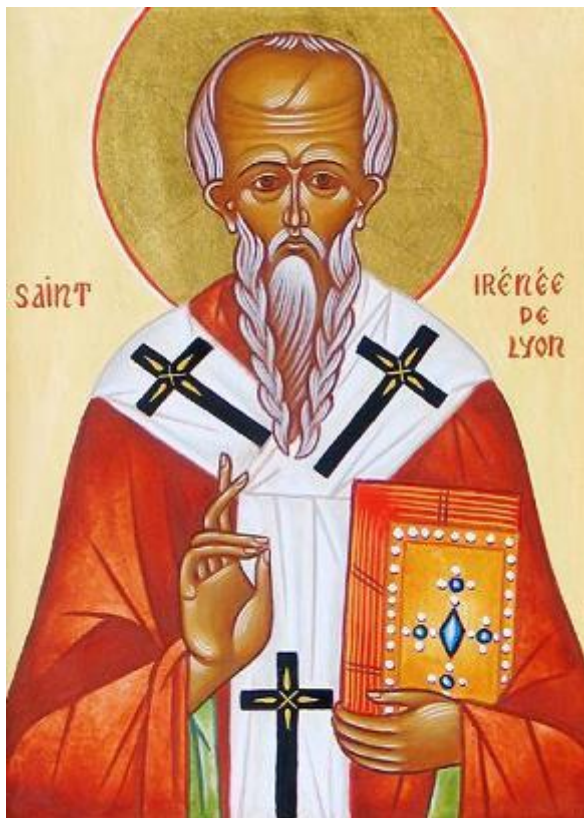
Kdyby vznikl spor byť ohledně nějaké nepříliš důležité otázky, neměli bychom se obrátit na nejstarobylější církve, tedy ty, které zažily apoštoly, abychom od nich přijali v dané otázce pravdivé učení? Neboť jak by nám bylo, kdyby nám apoštolové nezanechali Písmo svaté? Nebylo by pak třeba následovat řád Tradice, kterou předali těm, jimž světili církevní společenství?

S tímto řádem věcí vyjadřuje souhlas i celá řada nevzdělaných prostých národů. Mají tak spásu zapsanou bez papíru a inkoustu ve svých srdcích Duchem svatým. Úzkostlivě střeží starobylou Tradici, věříce v jediného Boha Stvořitele nebe i země a všeho, co je v nich, a v Krista Ježíše, Syna Božího, který z hojnosti své lásky k Božímu dílu učiněnému k obrazu Božímu svolil k tomu, že se narodil z Panny, aby člověka přivedl skrze sebe k jednotě s Bohem, který trpěl pod Pontským Pilátem, byl vzkříšen a vzat vzhůru ve slávě, který přijde ve slávě jako Spasitel těch, kteří budou spaseni, a jako Soudce těch, kteří budou souzeni a uvrženi do věčného ohně, těch, kteří dělali lež z pravdy, a kteří pohrdali Jeho příchodem i Jeho Otcem, všemohoucím Bohem.

Ti, kteří se i bez svatých spisů pevně drží této víry, jsou co se jazyka týče nevzdělání barbari, ale svým smýšlením, zvyky a stylem života jsou díky své víře nejvyšší moudří a Bohu milí. Žijí v plnosti spravedlnosti, čistoty a moudrosti. Kdyby těmto lidem někdo přišel hlásat bludy,

uzavřeli by své uši a utíkali by co možná nejdál. Takové rouhavé řeči by prostě nestrpěli. Díky starobylé apoštolské Tradici by tedy odmítli jakékoli lživé a bludné učení heretiků. Vždyť mezi heretiky pravé učení ani pravá církev nepovstala.

Adversus haereses III, 4, 1-2



Svatý Irenej, světlo západní církve

Štefan Šrobár

Svatý Irenej, lyonský biskup, patří mezi nejstarší církevní otce. Pro své jasné myšlení bývá nazýván "světlem západní církve". Jeho životní dílo má velký význam nejen pro církev v Galii (dnešní Francie), ale i pro všeobecnou církev a jeho spisy patří mezi nejcennější dokumenty o životě církve v poapoštolské době.

Nevíme, kdy a kde se Irenej narodil. Mládí prožil v maloasijském městě Smyrně (dnešní přístav Izmir v západním Turecku). Tam se stal žákem Polykarpa, který byl zase žákem apoštola Jana. Irenej v jednom ze svých listů vzpomíná, že byl tehdy ještě velmi mladý, když byl žákem staříckého Polykarpa. Z toho se dá usuzovat, že se narodil mezi lety 130-140 po Kr., protože Polykarpos byl umučen asi v roce 156 po Kr. ve věku 86 let.

Neznáme dobu ani důvod, proč Irenej přišel z Malé Asie do Lyonu (dnes jihovýchodní Francie), kde už v polovině druhého století byla velká křesťanská obec.

První ověřený časový údaj je z roku 177, v němž Irenej jako kněz přichází do Říma k papežovi Eleuterovi a přináší mu poselství lyonské církve. Tato cesta ho zachránila před

předčasnou mučednickou smrtí, protože v době jeho pobytu v Římě padlo za oběť pronásledování křesťanů 48 obyvatel Lyonu, mezi kterými byl i devadesátiletý lyonský biskup Potinus, jehož nástupcem se stal Irenej.

Irenej se jako horlivý duchovní pastýř přičinil nejen o rozvoj lyonské církve, ale také o rozšíření křesťanství ve východní Galii.

V té době se rozmáhal gnosticismus, který se snažil nahradit křesťanskou víru jakýmsi vyšším poznáním, podceňujícím hmotně-smyslovou skutečnost. Protože tento nábožensko-filosofický systém ohrožoval samotné základy křesťanství, věnoval Irenej jeho vyvrácení své nejvýznamnější dílo: "Odhalení a vyvrácení falešné gnóze", později známé jako "Adversum haereses" (Proti bludům). Původně byl spis napsán řecky a skládal se z pěti knih. Irenej ho sestavil pravděpodobně v letech 180-190. Již kolem roku 200 bylo toto důležité dílo přeloženo do latiny a později i do jiných jazyků, mimo jiné i do syrštiny a arménštiny.

Ve svých dalších teologických spisech Irenej vysvětluje a brání křesťanskou víru, případně zkoumá a vyvrací bludy. Ve starém arménském překladu se zachovala kniha "Výklad apoštolského kázání". Církevní historik Eusebius připomíná ještě další spisy: "O schizmatu", "O jedinovládě aneb o tom, že Bůh není původcem zla", "O vědě" a jiné. Zachovaly se z nich jen některé citáty.

V teologickém učení se Irenej opírá především o apoštolskou tradici, která je pro něj pramenem a pravidlem katolické víry. Pro správnost podání mají zvláštní význam církevní obce, které byly založeny apoštoly. Protože vypočítávání nepřetržité řady biskupů v jednotlivých obcích by vedlo příliš daleko, stačí na důkaz uvést "největší, prastarou, všem známou a apoštolskými knížaty založenou římskou obec" (Adv. haer. 3, 3, 2). Posloupnost jejích biskupů sahá až k apoštolům a proto i učení této církve je apoštolské.

Irenej ve svých spisech uvádí už ustálený seznam (kánon) novozákonních biblických knih. Jako první ze starokřesťanských spisovatelů se zmiňuje o křtu dětí.

Okolo roku 190 zasáhl Irenej smírně do tehdejšího sporu o datum slavení Velikonoc.

Asijské církve se přidržovaly tradice, kterou odvozovaly od apoštola Jana a podle které se Velikonoce slavily 14. dne židovského měsíce nisanu, jenž je dnem jarního úplňku. Ostatní církve slavily Velikonoce v neděli po jarním úplňku. O této sporné otázce rokoval už Irenejův učitel Polykarp s papežem Anicetem, ale nedosáhli dohody. Za papeže Viktora (189-198) se konaly synody, na kterých se velká většina církevních obcí rozhodla pro slavení Velikonoc v neděli po jarním úplňku. Pouze maloasijské biskupové pod vedením efezského biskupa Polykrata se odmítli připojit k ostatním. Papež Viktor je proto chtěl vyobcovat z církve. Ale několik biskupů ho prosilo, aby to nedělal. Mezi nimi vynikl Irenej, který ve jménu galských biskupů povzbuzoval papeže, aby měl na zřeteli pokoj, jednotu a lásku. K otevřené roztržce opravdu nedošlo. Starokřesťanský historik Eusebius v této souvislosti napsal: "Irenej, jehož jméno znamená *smírce*, byl takový i ve svém počínání."

Irenej zemřel jako mučedník někdy kolem roku 202. Jeho hrob se uctívá v Lyonu, v kryptě jemu zasvěceného chrámu.

ze slovenštiny přeložila Kateřina Drnková

